

Sygn. akt II CZ 95/15

POSTANOWIENIE

Dnia 13 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Agnieszka Piotrowska

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Międzynarodowej Fundacji Praw Człowieka
i Ochrony Konsumentów w G. działającej
na rzecz K. W.
przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń Spółce Akcyjnej w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 13 stycznia 2016 r.,
zażalenia strony powodowej
na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 21 lipca 2015 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i pozostawia
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego przed
Sądem Najwyższym w orzeczeniu kończącym postępowanie
w sprawie.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny odrzucił na podstawie art. 373 k.p.c. apelację Międzynarodowej Fundacji Praw Człowieka i Ochrony Konsumentów w G. wobec jej nie opłacenia w określonym terminie uznając, że zgodnie z art. 62 k.p.c. odpowiednie zastosowanie do organizacji pozarządowych wytaczających powództwo na rzecz osób fizycznych mają przepisy art. 55 - 60 k.p.c. o prokuratorze, natomiast brak podstaw do przyjęcia, że odpowiednie zastosowanie ma również art. 96 ust. 1 pkt 6 u.k.s.c., który zwalnia prokuratora od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych. W jego ocenie art. 96 u.k.s.c. zawiera zamknięty katalog podmiotów zwolnionych od kosztów sądowych i skoro nie zamieszczono w nim organizacji pozarządowych, to nie są objęte tym przywilejem. Zauważył też, że podobne odesłanie znajduje się w art. 63⁴ k.p.c. dotyczącym powiatowego rzecznika konsumentów i mimo to w art. 96 pkt 7 u.k.s.c. rzecznik został wymieniony wprost jako jeden z podmiotów zwolnionych od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych.

W zażaleniu na powyższe postanowienie Międzynarodowa Fundacja Praw Człowieka i Ochrony Konsumentów w G. wniosła o jego zmianę poprzez merytoryczne rozpoznanie apelacji bez konieczności ponoszenia wpisu sądowego. Zarzuciła naruszenie art. 62 § 1 k.p.c. w zw. z art. 96 ust. 1 pkt 6 u.k.s.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Celem nowego unormowania problematyki kosztów w sprawach cywilnych w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. było skupienie w jednej ustawie unormowań zawartych zarówno w ustawie z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2002 r., Nr 9, poz. 88 ze zm.; dalej ustawa z 1967 r.), jak i w art. 111 - 116 i 463 k.p.c. oraz w niektórych ustawach szczególnych. W poprzednim stanie prawnym do organizacji społecznych wytaczających powództwo na rzecz osoby fizycznej również odpowiednio miały zastosowanie przepisy o prokuratorze tj. art. 55 - 60 k.p.c., prokurator był zwolniony z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych (art. 111 § 1 pkt 4 k.p.c.) a przepisy ustawy o kosztach sądowych dotyczące kosztów związanych z działalnością prokuratora odnosiły się również do kosztów związanych z działalnością organizacji

społecznych wnoszących powództwa na rzecz obywateli lub wstępujących do postępowania wszczętego przez obywateli (art. 27 ust. 4 ustawy o kosztach). Z dniem wejścia w życie w dniu 2 marca 2006 r. ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. Dz. U. z 2014 r. poz. 1025; dalej u.k.s.c.) artykuły 111 - 116 k.p.c. oraz art. 27 ust. 4 ustawy z 1967 r. zostały uchylone. Artykuł 96 ust. 1 pkt 6 u.k.s.c. zwalnia prokuratora od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych, lecz nie wymienia organizacji pozarządowych (do dnia 3 maja 2012 r. społecznych), jak również ustawa ta nie zawiera bezpośredniego odesłania do stosowania przepisów dotyczących kosztów związanych z działalnością prokuratora do tych organizacji.

Nie oznacza to jednak, by ustawodawca dokonując w ustawie z 2005 r. ograniczeń ustawowych zwolnień od kosztów sądowych tak przedmiotowych jak i podmiotowych, rozciągnął je również w całości na organizacje społeczne wymienione w art. 61 k.p.c. Zgodnie z artykułem 8 ust. 1 u.k.s.c. w postępowaniu dotyczącym kosztów sądowych stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Poprzez to odesłanie ma zastosowanie art. 62 k.p.c. a rezultacie przez kolejne odesłanie do przepisów o prokuratorze ma zastosowanie art. 96 ust. 1 pkt 6 u.k.s.c. do organizacji pozarządowych wymienionych w art. 61 k.p.c. w zakresie spraw nim objętych.

Wykładnię tę wspiera uzasadnienie projektu ustawy z 2005 r. (druk sejmowy IV.2582 Sejmu RP IV kadencji), w którego punkcie 8 stwierdzono, że ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych nadal będzie przysługiwać organizacjom społecznym na takich samych zasadach jak prokuratorowi (art. 62 k.p.c.) w zakresie ograniczonym podmiotowo artykułem 61 k.p.c. w sprawach wymienionych w tym przepisie, natomiast zostanie zawężone uprawnienie do tego zwolnienia pozostałym organizacjom społecznym oraz organizacjom wprowadzie wymienionym w art. 61 k.p.c. ale w sprawach nim nie objętych. Argument odmiennego sposobu unormowania sytuacji prawnej powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów (art. 63⁴ k.p.c. i art. 96 ust. 1 pkt 7 u.k.s.c.) nie może mieć decydującego znaczenia dla omawianego zagadnienia, bo uregulowanie na pewno klarowniejsze i wykluczające wątpliwości w zakresie ponoszenia przez niego

kosztów sądowych, nie przesądza o uprawnieniu lub braku takiego uprawnienia organizacji pozarządowych w zakresie zwolnienia od kosztów sądowych.

Przyjąć należy zatem, że organizacja pozarządowa, której zadanie statutowe nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej i która w zakresie swoich zadań statutowych jest uprawniona do wytoczenia powództwa na rzecz osoby fizycznej w wypadkach przewidzianych w ustawie (art. 8 k.p.c.), jest zwolniona od obowiązku uiszczania kosztów sądowych na podstawie art. 96 ust. 1 pkt 6 u.k.s.c. w zw. z art. 8 ust. 1 u.k.s.c. i art. 62 k.p.c. Zwolnienie to przysługuje takiej organizacji również w zakresie opłaty od apelacji, w której kwestionuje ona rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji w zakresie legitymacji procesowej czynnej (art. 61 k.p.c.).

Z tych względów orzeczono na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c., o kosztach rozstrzygając zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c

eb